

EUROOPA KOMISJON

KLIIMAMEETMETE

PEADIREKTORAAT

Direktoraat C – kliimastrateegia, juhtimine ja HKS-i väliste sektorite heitkogused

CLIMA.C.2 – juhtimine ja jõupingutuste jagamine

ELi HKS-i seire ja aruandlus: lühijuhend paiksetele käitistele

Uuendatud ELi HKS-i 4. kauplemisperioodi jaoks – versiooni kuupäev: 1. märts 2022

See lühijuhend kuulub komisjoni talituste koostatud dokumentide sarja, mille eesmärk on toetada komisjoni 21. juuni 2012. aasta rakendusmääruse (EL) 2018/2066 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohase kasvuhoonegaaside heite seire ja aruandluse kohta, (edaspidi [seire- ja aruandlusmäärus või MRR](#))¹ rakendamist.

Juhendis kajastuvad komisjoni talituste seisukohad väljaande avaldamise ajal. See ei ole õiguslikult siduv.

See lühijuhend paiksetele käitistele tugineb varasematele juhenddokumentidele² (vt juhendi lõpus esitatud [ülevaadet](#)) ja selle eesmärk on toetada käitajaid ELi HKS-is kehtivate heitkoguste seire kohustuste täitmisel, esitades neile etapphaaval lahti kirjutatud kokkuvõtte põhinõuetest, millega käitajad peavad arvestama.

Dokumendis on läbivalt esitatud linke muudele dokumentidele, sh konkreetseid küsimusi käsitlevatele üksikasjalikumatele juhenditele. Nende dokumentide vaatamiseks tuleb klõpsata esile tõstetud [linkidel](#).

Käesoleva lühijuhendi originaalversiooni kiitsid ühehäälselt heaks kliimamuutuste komitee (edaspidi CCC e *Climate Change Committee*) liikmesriikide esindajad kirjaliku menetlusega 2017. aasta aprillis. Kõik selles dokumendis, 2022. aasta märtsis, tehtud muudatused arvestavad kirjalikke kommentaare, mis on tehtud CCC III tööühma all tegutseva ELi HKS-i seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimise mitteametliku tehnilise tööühma poolt ja on kooskõlas teiste CCC heaks kiidetud juhenddokumentide muudatustega.

¹ http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2018/2066/2022-01-01

² https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/monitoring-reporting-and-verification-eu-ets-emissions_en

ETAPP 1: KAS KÄITISEL ON ELI HKSİ RAAMES KEHTIVAIKOHUSTUSI?

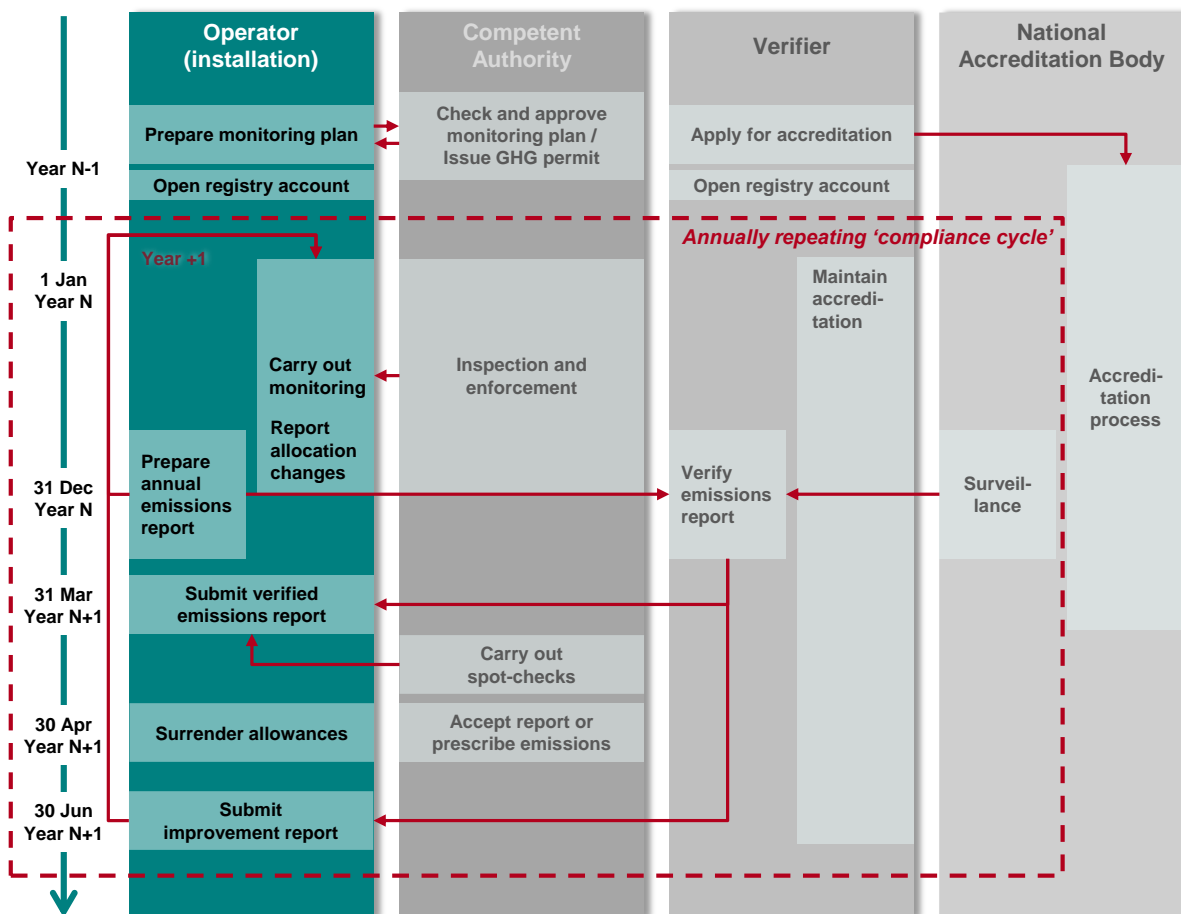
Enne järgmiste etappide juurde siirdumist tuleb kontrollida, kas teie käitis kuulub ELi HKSİ direktiivi kohaldamisalasse. ELi HKSİ nõuded kehtivad käitise suhtes siis, kui seal toimub vähemalt üks [ELi HKSİ direktiivi](#) I lisas loetletud tegevus. Enim levinud tegevusala „kütuste põletamine >20 MW“ suhtes kehtivad erireeglid, mistõttu tuleks kõigepealt hoolikalt lugeda [ELi HKSİ direktiivi I lisa tõlgendamise juhendit](#) ja alles siis otsustada, kas teie käitis kuulub ELi HKSİ või mitte. Sama juhendi järgi saate ühtlasi kindlaks teha oma käitise piirid.

Tulemus: kui vastus on eitav, siis teil ei ole kohustusi ja te ei pea edasi lugema.

Kui selgub, et teie käitis kuulub ELi HKSİ direktiivi kohaldamisalasse, siis olete te käitajana üks neljast põhilisest osalisest nn iga-aastases nõuetele vastavuse tsükliis. Järgmiseks vajate kauplemissüsteemi luba ning peate tegema kasvuhoonegaaside heitkoguste seiret ja esitama selle kohta aruandeid ([ELi HKSİ direktiivi](#) artiklid 4, 5 ja 14).

Nõuetele vastavuse tsükliit (alloleval joonisel) on täpsemalt kirjeldatud [MRR juhenddokument nr 1](#), 3. peatükis.

Igasuguse heitkogustega kauplemise süsteemi tähtsaim osa on heitkoguste seire, aruandlus ja töendamine (MRV e Monitoring, Reporting & Verification), mis tagab, et iga õhku paisatud tonn kajastub ka aruannetes. Sel põhjusel ning kauplemisüsteemiluba

ühe tingimusena kehtib teile [seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklis 11 sätestatud kohustus [koostada seirekava](#), mille kinnitab kohalik pädev asutus.

Aasta N-1

ETAPP 2: SEIREKAVA (MP – MONITORING PLAN) KOOSTAMINE

Seirekava on käitaja seireülesannete täitmise juhend, mida võiks võrrelda kokaraamatus avaldatud retsepti või sertifitseeritud kvaliteedijuhtimissüsteemi käsiraamatuga. Üksikasjalikud juhised seirekava koostamise kohta on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendi](#) 5. peatükis. Lisaks on komisjon avaldanud elektroonilise [seirekava vormi](#) ja [andmevahetusvormi](#), mis hõlmavad kogu [seire- ja aruandlusmääruse](#) I lisa kohaselt nõutavat teavet.

Märkus. Need vormid on tavaliselt tõlgitud ja iga liikmesriigi jaoks avaldatakse eraldi seirekava vormide versioonid. Mõnes liikmesriigis kasutatakse selle asemel spetsiaalseid IT-süsteeme. Seetõttu tutvuge enne jätkamist kohaliku pädeva asutuse veebisaidiga või küsige pädevalt asutuselt, millist vormingut kasutada.

Etapp 2.1: lähtevood, heiteallikad ja seotud mõisted

Kõigepealt peaksite endale selgeks tegema mõistete „lähtevoog“ ja „heiteallikas“ sisu, sest neid läheb vaja järgnevates etappides. Nende ja muude seotud mõistete õiguslik määratlus on esitatud [seire ja aruandlusmääruse](#) artiklis 3 ning tehnilised juhised [MRRi juhenddokumendi nr 1](#), jaotises 4.2.

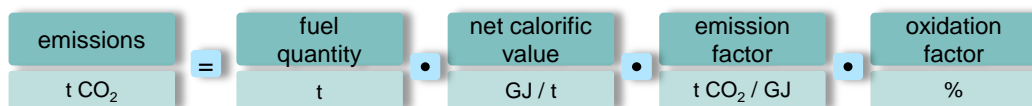
Etapp 2.2: määratlege käitise piirid

Käitise piirid peaksid teile selged olema [etapis 1](#) tehtud analüüsi põhjal. [Seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklis 20 selgitatakse, et arvesse tuleb võtta kõik asjakohased kasvuhoonegaaside heitkogused kõikidest heiteallikatest ja lähtevoogudest, mis on seotud direktiivi [I lisas](#) loetletud tegevustega teie käitises. Eriti oluline on võtta arvesse kõiki põletusseadmeid.

Etapp 2.3: valige üks või mitu seiremeetodit

Seire põhimõtted on lihtsad. Meetodid võimaldavad teil paljuski *ise otsustada, kuidas seiret teha*. [Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 21 kohaselt saate valida arvutus- või mõõtmismeetodi (CEMS³) või nende kombinatsiooni vahel. Selle kohta leiate lisateavet [MRRi 1. juhenddokumendi](#) jaotisest 4.3.

Näiteks fossiilkütuste (kivisüsi, maagaas) põletamise heite seireks kasutatakse enamasti arvutusmeetodit.

Kui teie käitis tegeleb mõne kindla [I lisas](#) loetletud tegevusega, siis võivad selle puhul olla nõutavad tegevuse järgi konkreetsed meetodid, mis on esitatud [MRRi IV](#) lisas. Peale selle on teil alati võimalus ja mõnel juhul ka kohustus kasutada heitkoguste pidevmõõtesüsteemi (nt N₂O heitkoguste, süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise jaoks). Heitkoguste

³ Heitkoguste pidevmõõtesüsteem (*Continuous Emission Measurement System*).

pidevmõõtesüsteemi (CEMS) kasutamise põhijuhised on esitatud [MRRi 1. juhenddokumendi](#) 8. peatükis ja üksikasjalikud juhised [MRRi 7. juhendidokumendis](#).

Kui seire, aruandlus ja tõendamine on sedavõrd lihtne, siis miks on MRR nii mahukas ja miks on vaja nii palju juhendeid?

Sellel on kolm peamist põhjust.

- Lisaks üldeeskirjadele, sisaldab see erisätteid 23 energiamahuka tööstusharu ja ka lennunduse kohta (vt direktiivi [I lisa](#)).
- See sisaldab detailseid sätteid nõutavate erinevate parameetrite kvaliteeditasemetega kohta, mis sõltuvad kütise kategooriast/lähtevoost/heiteallikast, samuti mitmeid lihtsustusi kulutõhususe tagamiseks. (nt [etapp 2.5](#)).
- Määrus sisaldab ka sätteid, mis võimaldavad luua toimivaid süsteeme andmekvaliteedi kontrollimiseks ([etapp 2.9](#)).

Etapp 2.4: tehke kindlaks kütise, lähtevoogude ja heiteallikate kategooria

[MRRi](#) artikli 19 lõikes 2 on esitatud keskmiste aastaste heitkoguste vahemikud, mille järgi tuleb kindlaks teha, kas teie kütis kuulub *kategooriasse A, B või C*. [MRR](#) artikli 19 lõike 3 kohaselt peate sama tegema kõigi lähtevoogudega, määrates, kas need liigituvad *suurte, väikeste või minimaalsete* lähtevoogude alla ja [MRR](#) artikli 19 lõike 4 teie heiteallikate kohta („suur“ või „väike“).

Kategooriatest sõltub nn ambitsioonitase ehk andmekvaliteedi nõuded, mida kohaldatakse kõigi näitajate suhtes (nt kütusekogus, heitekoefitsient), mis on seire seisukohast olulised. Neid ambitsioonitasemeid nimetatakse määramistasanditeks (vt [etapp 2.5](#)). Täiendavaid juhiseid leiate [MRRi 1. juhenddokumendi](#) jaotisest 5.2.

Väga väikeste A-kategooria kütiste jaoks, st A-kategooria kütiste alamhulk, mille aastane heitkogus <25 kt CO_{2e}, on [MRR](#) artiklis 47 ette nähtud mitu erandit ja lihtsustust. Täiendavaid juhiseid leiate [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotistest 4.4.1, 4.4.2 ja 7.1.

Kas ma pean kategooriate määramisel arvesse võtma biomassist pärinevaid heitkoguseid?

Ei, kategooriate puhul lähtutakse fossiilkütuste heitkogustest: biomassist tekkinud heitkogustele antakse nullväärtus, kui need on kooskõlas [RED II](#)⁴ sätetega. Ent sellegipoolest tuleb ka biomass seirata ning biomassi käsitlemist kirjeldatakse [MRR](#) artiklites 38 ja 39. Säästlikkuse ja KHG vähendamise kriteeriumite rakendamise kohta vt [seire- ja aruandlusmääruse 3. juhenddokumendi](#) (kohaldatakse alates 2022. aastast, võimalik erand esimesel aastal)⁵.

⁴ Taastuvallikatest toodetud energia e *Renewable Energy Sources Directive II*: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2018/2001, 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud).

⁵ Liikmesriigid võivad lugeda RED II kriteeriumid täidetuks üleminekuperioodil 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2022.

Etapp 2.5: andmekvaliteediga seotud määramistasandite süsteem

Milliseid määramistasandeid saab kasutada?

Iga **I lisa** nimetatud tegevuse ja iga näitaja (kütusekogus, heitekoefitsient jne) kõik võimalikud määramistasandid on loetletud **MRRi II lisa**. Selle maatriksi põhimõtteid on kirjeldatud **MRRi 1. juhenddokumendi** jaotises 4.5.

Kas minu tegevusalal kehtivad erinõuded?

Jah, **MRRi IV lisa** kirjeldatakse mõnd **I lisa** nimetatud tegevustega seotud erandit üldisest määramistasandite süsteemist.

fuel quantity	net calorific value	emission factor	oxidation factor
Tier 1	Tier 1	Tier 1	Tier 1
Tier 2	Tier 2a/2b	Tier 2a/2b	Tier 2
Tier 3	Tier 3	Tier 3	Tier 3
Tier 4	Tier 3	Tier 3	Tier 3

Millise määramistasandi nõudeid mina pean täitma?

MRRi artikli 26 lõige 1: **kategooria** B ja C kaitistes tuleb kõigi suurte ja väikeste lähtevoogude suhtes põhimõtteliselt kohaldada kõrgeimat määramistasandit. A-kategooria jaoks on **MRRi V lisa** näidatud, milline on iga näitaja puhul nõutav minimaalne määramistasand. Väikesi ja minimaalseid lähtevooge on käsitletud artikli 26 lõigetes 2 ja 3. Mõõtmiaspõhiste meetodite puhul kirjeldatakse **MRRi** artikli 41 lõikes 1 heiteallikate analoogilisi määramistasandite nõudeid.

MRRi artikli 47 lõike 6 kohaselt võivad väikeste heitkogustega kaitised alati kasutada 1. määramistasandit, ja juhul, kui ilma lisajõupingutusteta on saavutatav ka kõrgem tasand ehk kui te täidate juba niigi kõrgema tasandi nõudeid.

Tulemus: nüüdseks peaksite oma kaitise iga **lähtevoog** ja **heiteallika** ning iga näitaja (kütusekogus, heitekoefitsient jne) kohta teadma, millised määramistasandid on kasutusel ja millise tasandi nõudeid teie peate täitma (nt 3. määramistasand).

Järgmistel etappidel saate teada, mida tähendab näiteks „3. määramistasand“ või „määramistasand 2a/2b“ **kütuse koguse** ja **arvutusteguri** puhul ning kuidas tõendatakse nende määramistasandite nõuete täitmist.

Vihje: komisjoni **seirekava vormi** täitmisel kuvatakse iga näitaja nõutavad määramistasandid kuni töölehtedeni E ja F automaatselt.

Etapp 2.6: kütuse või materjali koguse määramistasandid – mõõtemääramatus

Kütusekoguse⁶ määramistasandid väljendatakse suurima lubatud mõõtemääramatuse väärtusena (nt 4. määramistasand = ±1,5%). Selle kontseptsiooni üldine kirjeldus on esitatud **MRRi 1. juhenddokumendi** jaotises 4.7.

MRRi artikli 12 lõike 1 punkti a kohaselt tuleb teil teha mõõtemääramatuse analüüs ja esitada see pädevale asutusele seirekava lisadokumendina, mis tõendab teie määramistasandi nõuete kohaldatavust. Üksikasjalikud juhised on esitatud **MRRi 1. juhenddokumendi** jaotistes 5.2, 5.3 ja 6.1 ning mõõtemääramatuse hindamisele pühendatud **seire- ja aruandlusmääruse 4. juhenddokumendis**.

Kui teie kaitis on väikeste heitkogustega, siis te ei pea mõõtemääramatuse analüüsi tulemusi pädevale asutusele esitama (**seire- ja aruandlusmääruse** artikli 47 lõige 3). Ent teil on sellegipoolest kohustus tõendajale näidata, et te järgite oma seirekavas määratletud määramistasandi läviväärtust (**tõendamis- ja akrediteerimismääruse** artikkel 19). Komisjon on koostanud ka **mõõtemääramatuse analüüsi näidise**.

⁶ Kütuste kohta öeldu kehtib ka protsessi sisendite ja väljunditena seire alla kuuluvate muude materjalide suhtes.

Mida teha, kui ma ei suuda nõutavat tegevusandmete määramistasandit saavutada?

Teil tuleb rakendada parandusmeetmeid (nt osta kvaliteetsem mõõteseade) VÕI tõendada, et see ei ole tehniliselt teostatav (nt kvaliteetsemat mõõteseadet ei müüda) või parema seadme soetamine oleks põhjendamatult kulukas ([etapp 2.8](#)).

Etapp 2.7: arvutustegurite määramistasandid – standardväärtused või proovivõtmine ja analüüs

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 3 punktis 7 loetletud arvutustegurite (nt heitekoefitsient jne) määramistasandi nõuete kohaselt tuleb kohaldada standardväärtusi (madalamad määramistasandid) või korraldada proovivõtmine ja analüüs (kõrgeim määramistasand). Proovivõtmine ja analüüs peavad üldjuhul toimuma [seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklite 32–35 kohaselt, kasutades akrediteeritud või sellega võrdväärset laborit.

Üksikasjalikud juhised selle kohta on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotistes 5.2, 6.2 ja 6.3 ning [seire- ja aruandlusmääruse 5. juhendis](#). Lisaks on komisjon koostanud [proovivõtukava näidise](#).

Mida teha, kui ma ei suuda nõutavat arvutusteguri määramistasandit saavutada?

Teil tuleb rakendada parandusmeetmeid (nt hakata analüüsima kasutatavaid kütuseid või materjale) VÕI tõendada, et see [ei ole tehniliselt teostatav või tekitaks põhjendamatuid kulusid](#).

Kuidas käsitleda biomassi sisaldavaid kütuseid või materjale?

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklites 38 ja 39 kirjeldatakse, kuidas määrata biomassiosa. Artikli 38 lõikes 5 on sätestatud, et biomass peab vastama teatavatele säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumidele, "RED II kriteeriumid" (kohaldatav alates 2022/2023⁵). Täiendavad juhised biomassi kohta on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 3. juhendis](#).

Etapp 2.8: tehniline teostatavus ja põhjendamatud kulud

Kui te ei suuda saavutada nõutavat määramistasandit vähemalt ühe näitaja puhul, peate rakendama parandusmeetmeid või tõendama, et see ei ole tehniliselt teostatav ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 17) või tekitaks põhjendamatuid kulusid ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 18). [Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 26 lõike 1 alusel on lubatud ka ajutised erandid.

Üksikasjalikumate teavete võib leida [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotisest 4.6. Mõisteid „tehniline teostatavus“ ja „põhjendamatud kulud“ võib leida nii [seire- ja aruandlusmäärusest](#) kui ka selle kõigist juhenditest. Lisaks on komisjon koostanud põhjendamatute kulude kindlakstelemiseks eraldi [töövahendi](#).

Mida teha, kui ma ei suuda ühe või mitme näitaja puhul saavutada isegi 1. määramistasandit?

Kui isegi 1. määramistasandi saavutamine ei ole tehniliselt teostatav või tekitaks põhjendamatuid kulusid, võite kasutada [seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklis 22 sätestatud varumeetodit. Sellises olukorras tegutsemise juhised on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotises 4.3.4 ja [seire- ja aruandlusmääruse 4. juhendi](#) 5. peatükis.

Etapp 2.9: andmekäsitus, riskihindamine ja kontrollitegevused

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 58 kohaselt tuleb teil kehtestada kirjalik andmekäsitluse kord, milles kirjeldatakse, kes kust andmeid saab ja mida ta nendega teeb. [Seire- ja](#)

⁷ Pange tähele, et see ei puutu asjasse minimaalsete lähtevoogude korral, sest nende suhtes on niikuinii lubatud kasutada määramistasandite asemel hinnangumeetodeid.

[aruandlusmääruse](#) artikli 58 kohaselt tuleb teil sisse seada tõhus kontrollisüsteem. See koosneb kahest osast:

- riskihindamine ja
- kontrollitegevused väljaselgitatud riskide leevendamiseks.

See on peamine juhtimissüsteem, mis aitab teil võimalikke probleeme kindlaks teha ja ära hoida.

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 12 lõike 1 punktis b nõutakse, et te esitaksite seirekava lisadokumendina riskihindamise tulemuse pädevale asutusele. Täpsemad juhised nende aspektide kohta on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotises 5.5 ning [seire- ja aruandlusmääruse 6. juhendis](#). Lisaks on komisjon avaldanud riskihindamise [töövahendi](#) ja [riskihindamise näited](#).

Väikese heitkogusega käitised on [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 47 lõike 3 järgi vabastatud kohustusest esitada riskihindamise tulemus pädevale asutusele. Sellegipoolest oleks käitajatele nende endi huvides kasulik riskihindamine korraldada ja võimaldada töendajal sellega tutvuda ([töendamis- ja akrediteerimis-](#)[määruse](#) artikkel 10).

Lisaks tuleb teil kehtestada kirjalik kord mitmel muul otstarbel ning säilitada kõigi oluliste andmete ja teabega seotud dokumente vähemalt 10 aastat. Nende tegevuskordade ülevaade on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotises 5.4 ja komisjoni [seirekava vormil](#).

Etapp 2.10: taotlege seirekava heakskiitmist

Kui olete kõik 2. etapi alametapid läbinud, peate esitama seirekava pädevale asutusele ja taotlema kava heakskiitmist – see on kasvuhoonegaaside heitkoguse loa saamise tingimus.

Komisjon on koostanud pädevatele asutustele seirekavade heakskiitmise [kontrollnimekirja](#). Samas võib ka teil olla kasulik sellega tutvuda, et veenduda seirekavas sisalduva teabe täielikkuses.

20
päeva
pärast
loa saa-
mist

ETAPP 3: AVAGE REGISTRIKONTO

Liidu register toimib nagu internetipank ning seda majutab ja haldab komisjon. Selles registreeritakse käitajatele tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikud, tõendatud aastased heitkogused, heitkoguse ühikute ülekandmine ja tagastamine.

Te peate taotlema liidu registris käitaja arvelduskonto avamist 20 tööpäeva jooksul alates kasvuhoonegaaside heitkoguse loa jõustumisest ([registrimääruse](#) artikli 16 lõige 1). Riikliku haldaja ja kontaktisikute andmed ning lisateave on avaldatud [kliimameetmete peadirektoraadi registri veebisaidil](#).

ETAPP 4: (VALIKULINE) TAOTLE TASUTA ÜHIKUID

Märkus: Erinevalt 1.–3. etapist tuleb see etapp teha iga viie aasta järel (poolteist aastat enne uue eraldamisperioodi algust)

[Kuidas saada tasuta eraldamist?](#)

Tasuta eraldamise taotlemine on käitajatele vabatahtlik. Teie käitisel on õigus saada tasuta ühikute eraldamist, kui ta ei tegutse ainult elektritootjana ega teosta süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist (edaspidi CCS). Tasuta eraldamise saamiseks peate esitama pädevale asutusele nn võrdlusandmete aruande (NIMs) tasuta ühikute eraldamise reeglites (edaspidi [FAR](#) e *Free Allocation Rules*) sätestatud tähtajaks, st. (2019. aastal, 2024. aastal jne). Kui teie käitis on uus tulija, tuleb uue tulija aruaanne (*New Entrant Data Report* e NEDR) esitada Y+2 aasta 31. märtsiks, kus Y on tegevuse alustamise aasta. Enne pädevale asutusele esitamist peab akrediteeritud tõendaja tõendama nii NIMsi kui ka uue tulija andmete aruannet.

Selliste andmete esitamise eeltingimusena peab käitisel olema seiremetoodikakava (*MMP*) kooskõlas [FAR](#)iga. See täidab sarnast eesmärki nagu seirekava, st on käitaja seiretegevuse käsiraamat. *MMP* on siiski dokument, mis on seirekavast eraldi heaks kiidetud (mõnes liikmesriigis võib olla vastutav eraldi pädev asutus kui seda on seirekava puhul).

Juhendmaterjal ja elektroonilised vormid on esitatud kliimamuutuste [peadirektoraadi tasuta ühikute eraldamise veebisaidil](#).

1. jaan,
aasta N

ETAPP 5: SEIRE

Märkus. Kui seirekava ei muudeta (vt allpool), tuleb etapid 1–3 läbida ainult üks kord. Viiendast etapist algavad tegevused, mida tuleb nõuetele vastavuse tsükli raames teha igal aastal.

Nagu [2. etappi](#) käsitleva osa alguses öeldud, võib seirekava võrrelda kvaliteedijuhtimise käsiraamatuga. Seega tähendab heitkoguste seire lihtsalt seda, et te järgite heakskiidetud seirekavas ning [seire- ja aruandlusmääruses](#) sätestatud reegleid ja nõudeid.

[Mida teha, kui aasta jooksul toimub muutusi?](#)

[Seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotistes 5.6 ja 5.7 on selgitatud, millised on olulised ja väheolulised muudatused, millal tuleb nende tõttu seirekava muuta ja kuidas sellest pädevale asutusele teatada. Selles kajastuvad [seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklite 14–16 sätted, milles käsitletakse seirekava ajakohastamist.

[Mida teha, kui mul tekib aasta jooksul andmelünkasid?](#)

Mõnikord võidakse aasta jooksul teha ajutisi muudatusi seiremeetodis ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 23) või võivad tekkida andmelüngad ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 66). Komisjon on avaldanud [andmelünkasid käsitleva juhendi](#), milles kirjeldatakse, mida sel juhul teha.

[Mida veel tuleb aasta jooksul teha?](#)

Rakendage seirekavas kokku lepitud menetlused ja täitke loatingimusi, mis on seotud [seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklitega 60–65. Lisaks tuleb teil [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 lõike 1 kohaselt regulaarselt kontrollida, kas kasutatavat seiremeetodit saab kuidagi paremaks muuta.

28.
veebr,
aasta N,
tasuta
ühikute
puhul

ETAPP 6: HEITKOGUSE ÜHIKUTE HANKIMINE

[Kust ma heitkoguse ühikuid saan?](#)

On kolm võimalust:

- Tasuta eraldamine: kui vastate tingimustele (üldjuhul tähendab see, et te ei tooda ainult elektrit ega tegele CCS-iga), saate igal aastal (28. veebruaril) tasuta lubatud heitkoguse ühikuid. Selleks peate taotlema tasuta ühikuid ([4. etapp](#)) ja esitama igal aastal aruande oma käitise tootmistasemetega kohta ([8. etapp](#)). Lisateavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise veebisaidilt](#).
- Enampakkumised: lisateavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi enampakkumiste veebisaidilt](#).
- Turul olevad heitkoguse ühikud: saate sõlmida heitkoguse ühikute ostu- ja müügitehinguid ELi HKSis osalejate ja muude kauplejatega. Ühtset kauplejate või kauplemiskohtade nimekirja küll ei ole, kuid internetist on lihtne leida sellekohast abi osutavaid asutusi või konsultatsiooniettevõtjaid. Arvestage, et mõne ELi HKS-i heitkoguse ühikutega kauplemise aspekti suhtes kehtivad finantsturgude eeskirjad (nt sisetehingute tõkestamine). Täpsemat teavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi turujärelevalve veebisaidilt](#).

Aasta N
lõpp

ETAPP 7: IGA-AASTASE HEITKOGUSE ARUANDE KOOSTAMINE

Kui aasta hakkab lõppema (tegelikult juba varem), peaksite tegema ettevalmistusi, et esitada *tõendatud* heitkoguse aruanne (AER) järgmise aasta 31. märtsiks⁸. Ettevalmistus koosneb järgmistest etappidest:

Etapp 7.1: palgake akrediteeritud tõendaja

Tõendajatel on jaanuarist märtsini väga kiire tööperiood, mistõttu tuleks tõendaja palgata aegsasti enne seda⁹. Arvestage, et tõendaja vajab juba lepingueelsesel etapil natuke aega eelarvevahendite ja ressursside eraldamiseks (lisateavet vt tõendamis- ja akrediteerimismääruse [selgitav suunis 1](#) ja [tõendamise lühijuhend käitajatele](#)).

Kuidas leida akrediteeritud tõendajat?

Euroopa akrediteerimiskoostöö organisatsioon haldab [lingikogu](#), mis sisaldab kõigi riiklike akrediteerimisasutuste andmeid. Need asutused omakorda avaldavad akrediteeritud tõendajate nimekirju. Pange tähele, et teil on õigus valida mis tahes ELi liikmesriigis akrediteeritud tõendaja. Te võite sõlmida lepingu ainult sellise tõendajaga, kelle akrediteerimisulatus hõlmab teie käitise tegevusalasid. Kuna vastutav riiklik akrediteerimisasutus võib muutmistaotluse alusel või tõendaja mittevastavuse korral akrediteeringu tühistada või peatada või akrediteerimisulatus kitsendada, peate kontrollima, kas tõendaja akrediteerimisulatus on vajaliku tõendamisperioodi suhtes kehtiv.

Etapp 7.2: hankige heitkoguse aruande vormi värskem versioon

Komisjon on oma veebisaidil avaldanud [heitkoguse aruande vormi](#) ja [andmevahetusvormingu](#). Veenduge, et kasutate selle värskemal või kohaliku pädeva asutuse nõutud versiooni.

Märkus. Need on tavaliselt tõlgitud ja iga liikmesriigi jaoks avaldatakse eraldi aastaheite aruande vormi versioon. Mõnes liikmesriigis kasutatakse spetsiaalseid IT-süsteeme, mis võivad kasutada veebi-vorme Exceli vormide asemel. Seetõttu tutvuge enne jätkamist kohaliku pädeva asutuse veebisaidiga või küsige pädevalt asutuselt, millist vormingut kasutada.

⁸ Osadel liikmesriikidel on varasem tähtaeg, kuid mitte enne kui 28. veebruar.

⁹ Hiljemalt iga aasta 15. novembriks peab tõendaja teavitama riiklikku akrediteerimisasutust, et võimaldada tal tööprogrammi koostamist. Seetõttu on parem kaasata tõendajad aegsasti enne seda kuupäeva.

Etapp 7.3: täitke heitkoguse aruande vorm

Täitke seireaasta lõpus (31. detsember) heitkoguse aruande vorm ja saatke see oma töendajale. Töendaja koostab seejärel töendamisaruarande ([VR](#)) ja saadab selle koos aastaheite aruandega teile tagasi. Kui kasutatakse IT süsteeme veebipõhiste vormidega, siestatakse töendamisaruaranne sellises vormingus.

Etapp 7.4: töendajaga suhtlemine

Juba lepingueelsel etapil peate esitama töendajale kogu olulise teabe, mis võimaldab tal saada ülevaate teie käitise ja seiremeetodist. Kui asi jõuab tegeliku töendamiseni, on vaja juba üksikasjalikumaid andmeid (vt [selgitava suunise 1](#) jaotis 3.2). Põhimõtteliselt peaks töendajal olema juurdepääs *kõigile* andmetele ja kogu teabele, mis on vajalik algsete seireandmete ja lõplikus aastaheite aruandes esitatud koondandmete mõistmiseks ([töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikkel 10). Arvestage, et peate töendamise ajal andma töendaja käsutusse piisaval määral asjaomase personali tööaega.

Mida ma peaksin töendaja töö kohta teadma?

Et töendaja tööd, kohustusi ja talle esitatavaid nõudeid paremini mõista, on kasulik tutvuda eraldi [töendamise lühijuhendiga käitajatele](#).

Töendaja läbib töendamist tehes järgmised tööetapid: strateegiline analüüs (käitise ja seirekava põhjalikumaks mõistmiseks), riskianalüüs ja selle alusel töendamiskava koostamine, protsesside analüüs (üksikasjalik töendamine) ja aruandlus (töendaja sisemise töendamisdokumentatsiooni täitmine ja käitajale tagastatava lõpliku töendamisaruarande koostamine). Tavaliselt peab töendaja käitaja tegevuskohta külastama¹⁰. Kui töendaja leiab teie aruande andmetes väärkajastusi (vigu, moonutusi, väljajätmissi), kõrvalekaldeid seirekavast või [seire- ja aruandlusmääruse](#) nõuetest, tuleb teil teha vajalikud parandused ([töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikkel 22). Mõnel juhul eeldab see pädeva asutuse teavitamist või heakskiidu taotlemist (nt seoses seirekava ajakohastamisega).

Mida teha, kui mul peaks tekkima töendajaga lahkavamus?

Kui teil on töendaja tegevuse suhtes kahtlusi (nt seoses tema pädevuse või erapooletusega), võite esitada töendajale kaebuse. Töendajal peab olema sisemine tegevuskord selliste kaebuste käsitlemiseks. Kui te ei jää töendaja vastusega rahule, võite esitada kaebuse ka sellele riiklikule akrediteerimisasutusele, kes töendaja akrediteeris.

ETAPP 8: TOOTMISTASEME MUUTUSE ARUANNE

31.
märts,
aasta
N+1

Kui saate tasuta ühikuid pärast taotluse esitamist vastavalt [4. etapile](#), peate iga aasta 31. märtsiks¹¹ oma käitiseosa tootmistasemete kohta aru andma. Kui muudatused ületavad teatavaid künniseid, kohandab pädev asutus tasuta ühikute kogust. Lisateavet leiate kliimameetmete peadirektoraadi tasuta ühikute eraldamise veebisaidilt, eelkõige [FAR juhenddokumendist nr 7](#).

¹⁰ Teatud tingimustel saate pädevalt asutuselt taotleda tegevuskoha külastuse nõudest loobumist. Täpsemalt vt [selgitava suunise 1](#) jaotis 3.2.7 ja [põhisuunis II,5](#)).

¹¹ Osad liikmesriigid on kehtestanud varasema tähtaja.

31.
märts,
aasta
N+1

ETAPP 9: ESITAGE HEITKOGUSE ARUANNE PÄDEVALE ASUTUSELE

Tähtaeg: tõendatud heitkoguse aruanne kalendriaasta N jooksul tekkinud heitkoguste kohta tuleb esitada pädevale asutusele koos tõendamisaruandega hiljemalt 31. märtsiks aastal N+1. Lisaks tuleb registris sisestada vastav tõendatud heitkoguse väärtus vastavasse tabelisse.

Märkus. Mõned liikmesriigid on kehtestanud lühema tähtaja, aga liikmesriigi valitav tähtaeg ei saa olla varasem kui 28. veebruar. Seetõttu tutvuge kohaliku pädeva asutuse veebisaidiga või võtke pädeva asutusega ühendust, et teie suhtes kehtivat tähtaega mitte ületada.

30. aprill,
aasta N+1

ETAPP 10: TAGASTAGE HEITKOGUSE ÜHIKUD

[ELi HKS-i direktiivi](#) artikli 12 lõike 3 kohaselt peate iga aasta 30. aprilliks tagastama oma registrikontolt heitkoguse ühikuid arvul, mis vastab teie käitise koguheitetele, mis on märgitud [7. etapis](#) koostatud ja pädevale asutusele esitatud aastaheite aruandes. Täiendavaid juhiseid saate oma käitise asukohariigi registrihaldajalt.

Tähtaeg: heitkoguse ühikud kalendriaastal N tekkinud heitkoguste eest tuleb loovutada 30. aprilliks aastal N+1.

30. juuni,
aasta N+1

ETAPP 11: ESITAGE PARANDUSARUANDED (IR)

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 kohaselt on kaks põhilist olukorda, kus teil tuleb esitada pädevale asutusele aruanne kasutatavate seiremeetodite paranduste kohta.

- Kui te ei kasuta kõigi suurte ja väikeste lähtevoogude suhtes vähemalt nõutud määramistasandeid ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 lõige 2) või kui kasutate varumeetodit ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 lõige 3), peate esitama pädevale asutusele 30. juuniks aruande igal aastal ([kateegooria C](#)), iga kahe aasta tagant ([kateegooria B](#)) või iga nelja aasta tagant ([kateegooria A](#)). Pädev asutus võib teatud juhtudel tähtaegu pikendada (vt jaotis 5.7 [MRR juhenddokumendis nr. 1](#))
- Kui tõendaja osutas tõendamisaruanDES kõrvaldamata mittevastavustele või esitas parandussoovitusi ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 lõige 4), peate esitama pädevale asutusele 30. juuniks aruande igal aastal, mil tõendaja selliseid märkusi tegi. Kui olete täiendatud seirekava juba pädevale asutusele esitanud, kus on tegeletud parandusettepanekutega, pole täiendavalt parandusaruannet vaja esitada.

Väikeste heitkogustega käitised on [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 47 lõike 3 kohaselt vabastatud kohustusest esitada aruanne tõendaja parandussoovituste kohta. Aruanne tuleb esitada üksnes juhul, kui tõendaja osutab kõrvaldamata mittevastavustele. Selle kohta leiate täiendavaid juhiseid KKK küsimusest 11, mis on lisatud [MRR juhenddokumendi nr. 1](#).

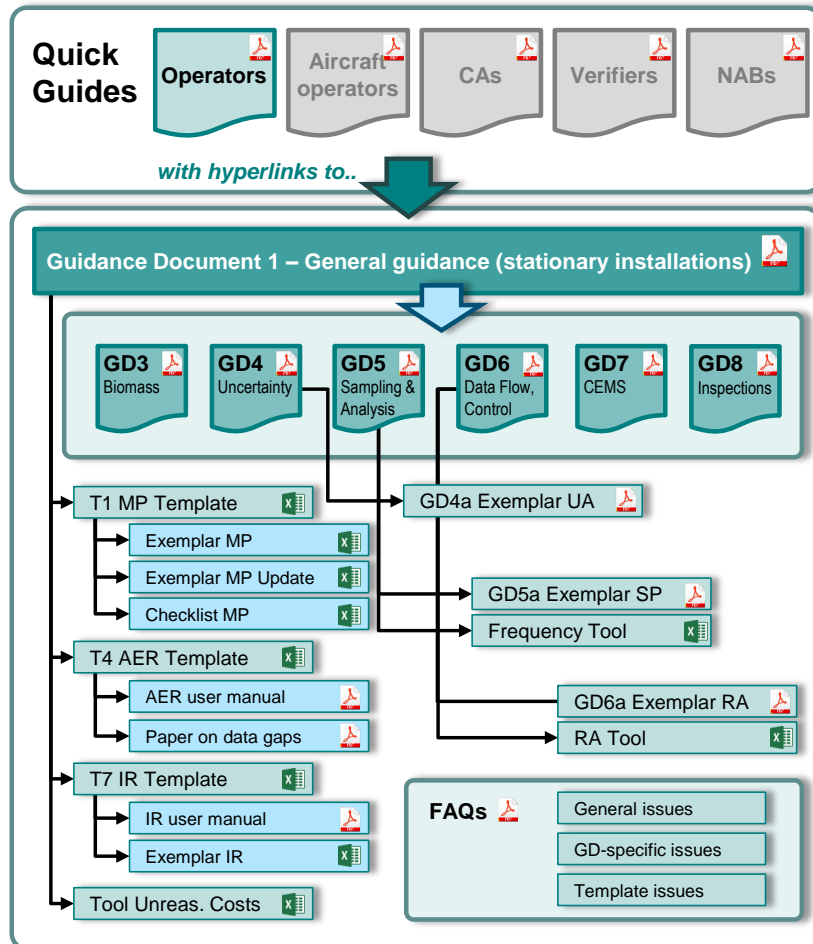
Komisjon on sel eesmärgil avaldanud [parandusaruande vormi](#) ja [andmevahetusvormingu](#). Täiendavaid juhiseid leiate [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhenddokumendi](#) jaotisest 5.7.

Märkus. Need on tavaliselt tõlgitud ja iga liikmesriigi jaoks avaldatakse eraldi parandusaruande vormi versioon. Mõnes liikmesriigis kasutatakse spetsiaalseid IT-süsteeme. Lisaks on liikmesriikidel [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 69 lõike 1 järgi lubatud keh-

testada ka muu tähtaeg kui 30. juuni, aga see ei tohi olla hilisem kui 30. september. Seetõttu tutvuge enne jätkamist kohaliku pädeva asutuse veebisaidiga või võtke pädeva asutusega ühendust.

ÜLEVAADE OLEMASOLEVAST JUHENDMATERJALIST

Alloleval joonisel on esitatud ülevaade kõigist komisjoni [veebisaidil](#) avaldatud juhenditest seire- ja aruandlusmääruse kohta, millele on viidatud selles lühijuhendis ja mis on paiksete käitiste käitajate jaoks olulised. Lisaks kujutatakse sellel dokumentidevahelisi seoses. Pange tähele, et samalt [veebisaidilt](#) on leitavad ka selles lühijuhendis nimetatud tõendamis- ja akrediteerimismäärusega seotud dokumendid.

LÜHENDID

AER	<i>Annual Emissions Report</i> , iga-aastane heitkoguse aruanne
ALCR	<i>Allocation Level Change Regulation</i> , tootmistaseme muutuse määrus. Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2019/1842
AVR	<i>Accreditation and Verification Regulation</i> , tõendamis- ja akrediteerimismäärus. Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2018/2067
CCS	<i>Carbon Capture and (geological) Storage</i> , süsinikdioksiidi kogumine ja (geoloogiline) säilitamine
ELi HKS	ELi kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem
FAR	Free Allocation Ruels, ühikute tasuta ealdamise reeglid. Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2019/331
GD	<i>Guidance Document</i> , komisjoni veebisaidil avaldatud juhenddokument
IR	<i>Improvement Report</i> , parandusaruanne
MP	<i>Monitoring Plan</i> , seirekava

MRR	<i>Monitoring and Reporting Regulation</i> , seire- ja aruandlusmäärus, <u>rakendusmäärus (EL) 2018/2066</u>
RA	<i>Risk Assessment</i> , riskihindamine
RED II	<i>Renewable Energy Sources Directive (recast)</i> , taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud), <u>direktiiv (EL) 2018/2001</u>
SP	<i>Sampling Plan</i> , proovivõtukava
VR	<i>Verification Report</i> , tõendamisaruanne
UA	<i>Uncertainty Assessment</i> , mõõtemääramatuse hindamine